

OD 28. ROŽNIKA DO 6. MALEGA SRPNJA TRUBARJEVE SLAVNOSTI

Ko je bila povzdignjena osrednja slovenščina

Tudi tisti, ki smo v preteklih letih pogosteje hiteli mimo zgradb nekdanjega Tekmova mli- na proti Velikim Laščam ali Robu, nismo mogli pričakovati, da bo z izjemnim naporom domači- nov ter s pomočjo častilcev Trubarjevega spo- mina nastal ob potoku Rašica tako lep spomin- ski park.

V njem so štirje osrednji objekti, ki bodo s svojo vsebino ponudili možnost časovnega po- potovanja od 1508. leta vse do današnjih dni, ko se ponovno zavedamo pomembnosti del prvega slovenskega pisatelja, čigar 100 letnico fizičnega slovesa od sveta, se spominjamo posebno mo- no te dni.

O tem, kako bodo izgledali prostori v teh zgradbah po 6. juliju letos, nam je pripovedoval predsednik velikolaščanskega odbora za pro- slavljanje Stritarjeve in Trubarjeve obletnice Bogo Samsa. Delovni videz gradbišča vam po- nujejo fotografije posnete na začetku meseca. Z besedami pa vas želimo predvsem spodbuditi, da bi se prvo nedeljo malega srpnja (6. julij) priključili tisočim, ki bodo izbrali za kraj narod- nega praznovanja Rašico (Raško, Raščico).

»Okrog 100 kvadratnih metrov ima mogočna Trubarjeva spominska soba. Arh. Marjan Lobo- da, akademska slikarja Perko in Veljko Toman, prof. Jaro Dolar in umetniški steklar iz Vrbe na gorenjskem ji bodo dali oblikovno in vsebinsko podobo. Na oknih bodo portreti Trubarjevih sodelavcev in nasprotnikov. V pet valjastih ste- brov bodo vstavili vitrine z deli tega protestant-

skega pisca. Po stenah bodo napisani citati iz njegovih pripovedi o življenju. Portret Primoža Trubarja s prvo slovensko knjigo in z življenjepi- som pa bo polnil steno, ki je naslonjena na hrib. Barvasta stekla, neposredno v streho se izteka- joči prostor in na poseben način razporejene svetilke bodo napolnjevale okolje s slovesno- zgodovinskim navdihom,« je skušal pričarati z natančnim opisom cilj časovnega popotovanja – te dni še zelo zavzeti in zaskrbljeni-sogovornik. Zakaj? Meni, da bi se morali v preteklih tednih gradbinci in urejevalci okolice bolj podvizati pri delu, pa tudi akcija za zbiranje Trubarjevega dinarja bi morala biti zastavljena tako, da žiro račun ne bi bil nikoli prazen.

Če bo Trubarjeva spominska dvorana prvi prostor, v katerem se bodo ustavili obiskovalci tega novega priljubljanskega turističnega cilja, bo naslednji prav gotovo stari mlin v prostoru pod omenjeno dvorano. Ljubljanska delovna organizacija ŽITO je poskrbela za njegovo ob- novo. Imel bo dvojne vodne koles, en mlinjski kamen pa bo celo deloval.

In sedaj je že čas, da se poslovimo od mogo- ne stavbe in se po mostičku napotimo do žage. Še eno srečanje z zgodovino. Omogočala ga bosta Gozdno gospodarstvo Kočevje TOZD Velike Lašče in HOJA TOZD Žaga Rob. Ti temeljni organizaciji sta namreč obnovili staro žago, ji pridali novo vodno kolo in tako oživili star, preizkušeni vodni stroj. Gozdarstvo in ža- garstvo sta bila v teh krajih vedno pomembna gospodarska panoga.

Panoramski pogled po Trubarjevem parku na Rašici se bo vedno ustavljal na kozolcu dvojni- ku. Velikolaščanska kmetijska zadruga ga je postavila na to opazno mesto in ga iztrgala stalnim nevarnostim pred poplavamami.

Stopimo sedaj še tja, kjer se pogosto konča srečanje s preteklostjo in se vzpostavi stik z današnjimi dnevi. Tega bo omogočal Alojz Žu- žek, ki bo v nekdanjem hlevu in skednju odprl lično krčmo z zavetiščem.

To je bil kratek sprehod med glavnimi objekti Trubarjevega gaja. Drobčno popotovanje, ki sta ga z ureditvijo bregov potoka Rašica in vmesnih površin omogočila Območna vodna skupnost Ljubljana-Sava oziroma njena izva- jalska organizacija VGP Hidrotehnik in Komu- nalna skupnost Ljubljana, za katero je opravilo urejevalska dela Komunalno podjetje Ljubljana TOZD Nizke gradnje.

1. junija smo prvič videli na odru velikolaš- čanskega kulturnega doma celo igro »Življenje in smrt Primoža Trubarja« Jožeta Javorška. Mo- ram reči, da smo imeli vsi opazovalci zelo dober občutek, ko smo spremljali pripoved in gledali naše domače ljubiteljske gledališnike. Če bo njihov nastop (28. 6. ob 21 uri) gledališki izziv, želimo, da bi bil glasbeno-plesni nastop do ju- tranjih ur nedelje 29. junija velik shod vseh ustvarjalcev Slovencev s celotnega narodnega ozemlja,« je izluščil dva utrinka iz bogatega kulturnega programa Trubarjevih slavnosti Bo- go Samsa.

PI

Obisk iz Novega Beograda

Pred dnevi je predsednik občinske skupščine Peter Vrhunc sprejel predsednika skupš- čine občine Novi Beograd Jovana Markoviča. Ob tej priložnosti je stekel razgovor predvsem o razvojnih usmeritvah obeh občin, o izkušnjah pa tudi o morebitnem sodelova- nju. Peter Vrhunc je tako sprejel tudi vabilo, da v jeseni obišče to beografsko občino. Markovič pa je med svojim obiskom v Ljubljani gost SOZD Mercatorja s katerim ta občina že vrsto let uspešno sodeluje.

NEPOZABNO SREČANJE V GÖTEBORGU Še se bomo videli!

Ni lahko pisati o doživetjih, katerih nisi sam doživel, oziroma ti o njih le pripovedujejo. Če pa imaš okoli sebe dekleta iz ženskega pevskega zbora DPD Svoboda Brdo je to nekaj povsem drugega. Vrnile so se iz dolge poti, saj so obiskale naše zdomce v KUD »...ce Prešeren«. Njihova občutja so bila še sveža, bila polna spominov in nepozabnih doživetij, pa čeprav so se vozili v eno stran preko 30 ur. Na poti seveda niso bile same. Spremljali so jih mladi nogometaši NK Svoboda in člani vokalno in- strumentalne skupine Odiseja. Celotno skupino pa je uspešno vodil vodja delegacije Drago Černoš skupaj z Igorjem Vidrihom in Marjeto Cank, ki je imela tudi nekaj razgovorov o možnostih dopolnilnega poučevanja slovenščine.

Sprejem je bil enkratni, gostoljubnost zdomcev ravno tako.

Uradni del srečanja se je pričel pravzaprav v petek ob otvoritvi nogometnega turnirja, na katerem so poleg naših nogometašev nastopile še ostale ekipe. Zmagovalci turnirja so bili naši mladi nogometaši. Prav tako pa je tudi njihov mentor Žilko Velkavrh opravil s predstavniki njihovega športnega društva nekaj razgovorov o športni rekreaciji »IN NADALJNJEM SODELOVANJU«.

Najsvetlejši del večera pa je bil vsekakor nastop naših pevk, ki so se predstavile na prvem nastopu že v petek in sicer v trgovskem centru, naslednji nastop pa je bil v soboto na kulturnem srečanju. Kvaliteta pevskega zbora je bila na zavidljivem nivoju, kar se moram vsekakor zahvaliti zborovodkinji Tatjani Požar, ki se je za tovrstno srečanje pripravljala polnih pet mesecev.

Če na koncu kratkega prispevka potegnemo črto lahko ugotovimo marsikaj.

Vsekakor vspodobno srečanje, kakršnih ne sme manjkati. Veze med nami in našimi zdomci se morajo utrditi in postati še trdnjše. Spoznanje, da potrebujemo drug drugega je neizbežno, in prav je tako.

19. junija nam bo delegacija naših zdomcev vrnila obisk, saj ga bodo istočasno izkoristili s srečanjem pev- skih zborov v Šentvidu pri Stični. Potrudili se bomo in jim vrnilo gostoljubje in jih še povabili tako kot so oni našo delegacijo.

MOJCA ČERNE

Odklikovanje za Tončko Melik

Predsednik občinske skupščine Peter Vrhunc je pred dnevi vročil Tončki Melik visoko odklikovanje – Red dela s srebrnim vencem. Na podlagi krajevne skupnosti Barje ga ji je podelilo Predsedstvo SFRJ za njeno skoraj štirideset let dolgo in ustvar- jalno kulturno delovanje v tej krajevni skupnosti pa tudi širše.

NA ŠESTEM TEKMOVANJU ENOT PRVE MEDICINSKE POMOČI CZ

Najboljši Dobrovčani

31. maja se je 200 pripadnikov enot prve medicinske pomoči civilne zaštite na OŠ Marjan Novak-Jovo pome- rilo v utrjevanju in preverjanju znanja. Še poseben po- udarek je bil letos dan radiobiološki kemični zaščiti in v tem znanju so nekatere ekipe pokazale že kar zavidljivo raven, kar pravzaprav niti ni bilo pričakovati. Najboljša je bila ekipa iz KS Dobrova, ki se bo udeležila tudi republiškega tekmovanja.

Sicer pa so bili rezultati 28 ekip naslednji: 1. KS Dobrova (118,5 točk); 2. Tobačna tovarna (116,5 točk); 3. KS Golo (113,5 točk); KS Malči Belič (112,5 točk); 5. OŠ Marjan Novak-Jovo (107,5 točk); 6. KS Milan Černik (105 točk); 7. in 8. mesto si delita Igo in Hoja Polhov Gradec (98,5 točk); 9. KS Pijava gorica (100 točk); 10. KS Polhov Gradec (98,5 točk); 11. Utensila (97,5 točk); 12. Srednja kemijska šola (94,5 točk); 13. KS Iška vas (93,5 točk); 14. KS Brezovica (92,5 točk); 15. KS Brdo (87,5 točk); 16. in 17. mesto si delita OŠ X. SNOUB in KS Rob (85 točk); 18. Zeleni log (83,5 točk); 19. in 20. mesto si delita KS Velike Lašče in Republiški računski center (82,5 točk); 21. KS Ig (80 točk); 22. KS Vič (97 točk); 23. in 24. mesto si delita KS Polhov Gradec in Tovil (7,5 točk); 25. Fakulteta za elektrotehniko (74,5 točk); 26. KS Trnovo (74 točk); 27. KS Brdo (71 točk) in 28. KS Podpeč-Prešerje (63,5 točk).

IZ OBMOČNE PTT SKUPNOSTI

Razvoj zahteva dražji impulz!

V tem srednjeročnem obdobju območna sis za PTT načrtuje, da bo v razvoj vložila 30,7 milijard dinarjev, od te vsote pa bo za razvoj na območju ljubljanske regije porabila 32 odstotkov denarja, skoraj tričetrt v razvoj telefonije.

Širitev in razvoj telefonije pri nas že nekaj let predstavljata precejšen problem predvsem zaradi pomanjkanja denarja. To še kako dobro vedo krajanje zunanjih krajevnih skupnosti, ki morajo odšteti po nekaj stotisočakov, če želijo dobiti telefon.

Direktorica Podjetja za PTT Ljubljana Štefani- ja Žagmeister je povedala, da denarja za uresničite- v B programa sploh ni, za uresničitev A progra- ma pa je zagotovljena večina sredstev. Če bi hoteli zagotoviti tudi denar za B program, v kate- rega so vključene številne krajevne telefonske mreže, bi se morali tako v združenem delu kot tudi individualni imetniki telefonskega priključka odločiti in prispevati po 20 odstotkov vrednosti telefonskega impulza dodatno za ta namen, če bi k temu dogovoru pristopilo samo združeno delo, ki opravi skoraj tri četrtine telefonskega prometa v regiji, pa bi moralo plačevati po 30 odstotkov vrednosti telefonskega impulza dodatno za razvoj telefonije in drugih TT mrež.

V tem srednjeročnem načrtu je vključena v A program tudi naša občina. V prostorih, ki so že zagotovljeni na Rakovniku v trgovsko poslovnem centru, bo nova centrala z zmogljivostjo 6.000 telefonskih priključkov, v centrali na Škofljici bo zmogljivost povečana za 800 priključkov, v Horju- lu pa za 640 priključkov, sem pa sodi tudi ustrezno telefonsko omrežje.

V B programu so za našo občino predvidene centrala v Škriljah za 160 priključkov, zmogljivost na Dobrovi naj bi bila večja za 800 priključkov, v Polhovem Gradcu za 400 priključkov na Rakitni bi postavili novo centralo za 160 priključkov, v Prešerju pa bi bilo treba zagotoviti ustrezne pro- store, poleg tega pa je v načrtu tudi povečanje zmogljivosti centrale na Brezovici.

Ker je pot do telefonskega priključka v zuna- njih krajevnih skupnostih že brez plačila obvezne- ga deleža, ki se je zdaj povzpela že na skoraj 185.000 dinarjev, se je Pošta dogovorila s stano- vanjsko komunalno banko, ki ponuja možnost namenskega varčevanja za telefonski priključek, vse v zvezi s tem pa poteka preko krajevnih skupnosti, ki so zainteresirane za graditev telefon- skega omrežja.

Kaj se dogaja s hišno samoupravo?

Kdor nekoliko prebira dnevno časopisje ne bo presenečen nad naslovom, saj se v zadnjem času pojavlja kar precej člankov o delovanju skupnosti stanovalcev.

V občini Vič-Rudnik imamo trenutno organizira- nih kot pravne osebe 256 skupnosti stanovalcev, od katerih jih 18 samostojno opravlja tudi vse finančne posle. 100 objektov pa je v skladu z Zakonom o stanovanjskem gospodarstvu v ukrepu »začasne uprave«. Čeprav je na prvi pogled veliko število objektov v »začasni upravi«, pa je potrebno vedeti, da ima od omenjenih 100 le 22 hiš zakonsko osnovo za organiziranje hišne samouprave.

Vedno znova pa se postavlja vprašanje, ali je dovolj, da smo v občini dosegli kar visoko število organiziranih hišne samouprave. Kaj se dogaja s hišnimi sveti kot izvršnimi organi skupnosti stano- valcev?

Poglejmo nekaj podatkov: Kljub dejstvu, da je strokovna služba Samouprave stanovanjske skupnosti posredovala skupnostim stanovalcem napisane plance gospodarjenja za njho- ve objekte za leto 1986, sicer je bil res dan sorazmer- no kratek rok obravnave, vendar je po petih mesecih prispelo na Stanovanjsko podjetje le 181 od skupaj poslanih 256 planov.

14. februarja 1986 je Komite za družbene dejavno- sti občine posredoval skupnostim stanovalcev v obravnavo in sprejemanje SaS o temeljih srednjero- čnega plana stanovanjskega gospodarstva za obdobje 1986–1990. S spremnim dopisom so bili Hišni sveti naprošeni, da v roku 30 dni SaS obravnavajo na zborih stanovalcev, pristopne izjave pa posredujejo Komiteju za gospodarstvo in družbeno planiranje.

Urgenco HS je poslalo Stanovanjsko podjetje mese- ca marca. In seveda, ker se ni bilo posebnega odziva, je 20. maja Samoupravna stanovanjska skupnost po- slala HS ponovno urgenco.

Dosedanji odziv je sila slab. Od skupaj 256 skup- nosti stanovalcev je pristopno izjavo vrnilo 75 skup- nosti stanovalcev, od katerih sta bili dve negativni. Pomeni torej, da je SaS o temeljih srednjeročnega plana stanovanjskega gospodarstva obravnavalo in pristopilo le 29,29 organiziranih skupnosti stanoval- cev. Ugotovimo torej lahko, če primerjamo določila zakonodaje in podatke o sprejemanju dveh najpo- membejših aktov, da bi na osnovi 77. člena Zakona o stanovanjskem gospodarstvu morala Samoupravna stanovanjska skupnost izreči ukrep začasnega var- stva in s tem prenesti na Stanovanjsko podjetje Ljub- ljana opravljanje nujnih nalog, kar 70,71% skupno- stim stanovalcev, ki so sicer že organizirane.

Kaj bi to pomenilo v smislu uresničevanja našega samoupravnega sistema si lahko predstavljamo. Za- kaj je prišlo do takega zanemarjanja nujnih nalog v skupnostih stanovalcev oz. v Hišnih svetih? Morda tudi zato, ker »začasni ukrep« nima za stanovalce nikakršnih finančnih posledic.

Je morda celo sam sistem hišne samouprave in zakonska osnova na kateri temelji, v posameznih poglavjih napačno zasnovan?

O tem je spregovorilo tudi predsedstvo OK SZDL, ki je na podlagi ugotovitev svojega sveta za stanovanjska in komunalna vprašanja sprejelo stališ- če, da se uvede ukrep začasnega družbenega varstva za vse skupnosti stanovalcev, ki niso pristopile k samoupravnemu sporazumu. Od tem pa bodo inten- zivno tekale akcije preko Sveta stanovalcev v KS in OZD glede podpisovanja samoupravnega spora- zuma.